

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXVII. De Deuringis, Cavionibus, Anglis, Várinis, Eudosibus, Svardonibus, & Nuithonihus; qui unum inter se constituerunt corpus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

Atque hinc factum, uti Ptolemæus, sub M. Aurelii principatu geographica sua componens, cis Albim Langobardos collocaret.

De Langobardis mira fabulantur medii sæculi scriptores, Prosper, Diaconus, Sigebertus, & alii: quasi antea in Scandinaviâ, oceani insulâ, (Norvagiâ ac Svediam esse, cum reliquis ad glaciale usque oceanum regionibus, suo loco ostendetur) W I N L I dicti fuerint: postquam verò, sub tempora Theodosii imperatoris, in continentem Germaniâ trajecerunt, Langobardorum nomen sortiti. Quæ quàm probè cum veritate congruant, cuius dispicere promptissimum est. siquidem longè ante Theodosii tempora Langobardorum meminit Ptolemæus, ut supra ostensum; & ante Ptolemæum Tacitus; item
10 ante hunc, c. circiter annis, Strabo, ac Paterculus. qui omnes in eâ sede eos collocant, quam modò circumscripti. Verùm commune hoc esse video omnibus istius sæculi scriptoribus, gentis sibi ignotas, ab ultimo usque septemtrione deducere, mirificasque circa migrationes earum effingere fabulas: quarum Diaconi de Langobardis, & Jornandis de Gothis libri sunt pleni. Nostri sæculi homines usque eò huiusmodi nugamenta delirantiumque somnia probarunt, uti ad eorum exemplum & ipsi Alemannos, Francos, atque Saxones indidem deducere haud dubitarint: Sed horum ineptiæ satis supra confutata sunt. Prosperum ac Diaconum de Langobardis, temporum ratio mendacii seu fabulositatis arguit. De Gothis suo loco post videbimus.

Ceterùm de nomine LANGOBARDORUM vera tradidisse Diaconum, lib. 1,
20 cap. IX, facillè crediderim, in his verbis: *Certum tamen est, Langobardos ab intacta ferro barba longitudine appellatos. nam juxta illorum linguam, lang longam, bard barbam significat.* Etenim & in Asiâ Straboni, lib. XI, referuntur populi Μαυροβαρῶνες: haud dubiè & ipsi à longarum barbarum argumento sic adpellati. In nostris autem Langobardis occasionem, antiquissimis temporibus, atque causam nominis fuisse existimo eandem, quam auctor noster in dicto libro de Germaniâ Chattis maximè suo ævo adscribit, his verbis: *Et aliis Germanorum populis usurpatum, rarâ & privatâ cujusque audentiâ, apud Cattos in consensum vertit; ut primum adoleverint, crinem barbamque submittere; nec, nisi hoste caso, exsuerit votivum, obligatumque virtuti, oris habitum.* Aethicus equidem, & alii ejusdem ævi scriptores, per O gentem vocarunt LONGOBARDOS. at rectius magisque genuinè
30 Strabo, & Tacitus, Ptolemæusque, ac Procopius per A vocabulum eorum protulerunt. unde etiam apud Paterculum, qui sub Tiberii ductu, IX per annos, in Germaniâ, cum alibi, tum apud Albim militavit, viciatum esse putaverim gentis nomen Longobardi: quemadmodum sequens thox vocabulum Senonum; de quo supra dictum. Quamquàm nescius non sim, in postremis editionibus Paulli Diaconi ubique, & in Procopii exemplaribus sæpè Longobardos esse scriptos. Verùm id κατὰ edentium est factum. manu scripta Diaconi exemplaria meliora habent Langobardos; & apud Procopium quamvis variè, modò Λογισάρδοι, modò Λογισάρδοι, nonnumquam Λαγγοβαρδαί, tamen sæpissimè Λαγγοβαρδοί leguntur. Variasse ipsum auctorem, credibile non est. Apud Ptolemæum etiam quum primum dicantur Λαγγοβαρδοί, quis credat secundo loco rectè eosdem scribi Λογγοβαρδοί; Mendum haud dubiè in hoc quoque est. Apud Strabonem leguntur Λαγγοβαρδοί, pro Λαγγοβαρδοί: sed & hoc utrum ita ex ipsius auctoris scripturâ, per κ, an ex librarii lapsu, haud facillè dixerim. facillis tamen atque usitata literarum Γκ & Γγ, apud Græcos commutatio. sic Φεγγυος plerique dixerè, quos alii Φεγγυος.

CAP. XXVII.

De DEURINGIS, CAVIONIBUS, ANGLIS, VARINIS,
EUDOSIBUS, SVARDONIBUS, & NUITHONIBUS;
qui unum inter se constituerunt corpus.

50 **R**ELIQUUM terrarum spatium, quantum ab Langobardis, Albim Chalufumque inter & Svevum, ad mare usque Svevicum protenditur, VII tenuère nationes, de quibus auctor noster hæc memorat: *Reudingi deinde, & Aviones, & Angli, & Varini, & Eudoses, & Svardones, & Nuithones, fluminibus aut silvis muniuntur. nec quidquam notabile in singulis, nisi quòd in commune Hertham, id est, Terram matrem colunt; eamque intervenire rebus hominum, inveni populis arbitrantur. Est in insulâ oceani castum (fortè sacrum) nemus. dicatum in eo vehiculum, veste contactum, attingere uni sacerdoti concessum. Is adesse penetrati deam intelligit: vestamque bubus feminis, multâ cum*
Ecc 2 *venera-*

veneratione profequitur. Lati tunc dies; festa loca. quaecumque adventu hospitioque dignatur. non bella incunt; non arma sumunt; clausum omne ferrum: pax & quies tunc tantum nota, tunc tantum amata: donec idem sacerdos satiatam conversatione mortalium deam templo reddat. mox vehiculum, & vestis, & (si credere velis) numen ipsum secreto lacu abluitur. Servi ministrant: quos statim idem lacus haurit. Arcanus hinc terror, sanctaque ignorantia, quid sit illud quod tantum perituri vident. Et hac quidem pars Suevorum in secretiora Germania porrigitur. Propior (ut, quo modo paullo ante Rhenum, sic nunc Danubium sequar) Hermunduvorum civitas. Parvas fuisse singulas illas nationes, inde colligo, quod nihil notabile in singulis. junctas vero inter se societate unâ, quâ in universum valentes fuere, inde conjicio, quod in commune idem numen, iisdem ritibus, eodem sacerdote, eodem loco, eodem 10 denique tempore coluerunt. Valentissimum eorum fuisse corpus, eo satis apertè auctor indicat, quod bellum, arma, & ferrum semper amaverint, nisi sacris festisque Herthæ deæ diebus. Mari autem universos aut conterminos fuisse, aut non longè diffitos, inde liquet, quod omnes in insulam oceani conveniebant. Hæc in commune de universis dictum, quatenus unum inter se conficiebant corpus, & unam quasi civitatem. nunc experiri lubet, an privatim etiam singulis suæ adsignari queant sedes. Ordinem si auctor observavit, certè Langobardis proximi fuerunt ii, qui in vulgatis exemplaribus leguntur *Reudigni*: dein *Aviones*, & post hos *Angli*. Terminus igitur *Reudignis* fuit à meridie idem, qui Langobardis, quâ Albim attigerunt, à septemtrionibus. ab occasu hiberno, ipse Albis, ad confluentem usque Steponitii amnis, à septemtrionibus, sive ab 20 occasu æstivo, lineâ à dicto conflente ad Havelæ, & amnis, qui è Muntio lacu profluit, confluentem ductâ, ab Avionibus separabantur. ab ortu æstivo Havelâ amne à Nuithonibus. Includitur nunc his finibus Marchiæ Brandoburgiensis pars, quâ opida *Havelberg*, *Rappin*, *Prutzwalk*.

Nomen eorum in variis exemplaribus variè scriptum reperitur; modò *Reudingi*, modò *Reudigni*, aliàs *Redigni*. Prima scriptio magis germana, magisque genuina ex Germanorum usitatissimâ terminatione in ING. reliquæ duæ Latinam formationem sapiunt, ex vocabulo *dignus* desumptam. Sed integrum hoc vocabulum ab imperitis incuriosisque librariis vitiatum ego censeo; scribendumque DEURINGI. quæ gens, apud posteriores scriptores, Vegetium, Procopium, Jornandem, Aethicum, Sidonium, Svidam, Dia- 30 conum, & alios, clarissima, variè, pro multiplici dialectorum variatione, legitur TORINGI, THORINGI, TURINGI, THURINGI. nam Θ & Δ maximè commutativas fuisse apud priscos Germanos literas, jam dudum, primo volumine, pluribus patuit documentis. Hinc etiam nunc eadem gens sibi ipsis dicuntur *Döringer* & *Töringer*, ceteris vero Germanis *Düringer* & *Türinger*. Nec obstat, quod ex agrorum arctâ circumscriptione, quam fecimus, exigua fuisse gens *Deuringorum* videatur. quidpe quum conterminarum gentium, ut *Cavionum* (sic legendum, mox docebo) *Eudosum*, *Svardonum*, & *Nuithonum* nomina postea planè obscurata & oblitterata fuerint; maximè credibile est, ex his nonnullos in *Theuringorum* vocabulum atque corpus transisse. Fuisse *Theuringos* eodem hoc tractu inter Albim & sinum Codanum, *Anglis* & *Varinis* aliquando con- 40 terminos, antiquæ docent leges Germanorum; ubi ita scriptum: *Lex Angliorum, & VVerinorum: Incipit lex Angliorum & VVerinorum, & Thuringorum*. Ceterò transferunt Albim in eas sedes, quas etiam nunc tenent, circa Procopii ætatem. sic enim ille Gothicar. rer. lib. I: Μετὰ τὴν αὐτῆς, ἐς τὴν πρὸς ἀνατολὰς ἡλίον θορζισοὶ βάρβαροι ἰδρύσαντο· καὶ αὐτῶν Βυργυζίωνος ἔπειτα ἀπὸ τῆς πρὸς ἀνατολῆς ἀνεμὸν ὤκειν· Σαβοὶ πρὸς θορζισῶν, καὶ λαμανοὶ, ἰχθυεὶ ἔδην. id est: Post eos, in orientem solem versus, Thoringi barbari incolebant. ab his haud procul Burgundiones, ad austrum versus. Svabi deinde sub Thoringis & Alemanni, valida gentes.

Sequuntur *Aviones*. quorum terminus à meridie idem qui *Deuringis* à septemtrionibus. ab occasu brumali Albis, ad confluentem usque *Plavæ* amnis. à septemtrionibus *Plava*, & lacus *Muntius*, & inde amnis in *Havelam* profluens: quâ parte conterminos 50 habuere *Anglos*, & *Varinos*, & *Svardones*. Includuntur nunc his finibus regiones istæ: *Brandoburgiensis Marchiæ* portio, quâ opidum *Dalmin*, *Dannebergensis* comitatus pars, inter confluentem Albis ac *Plavæ* sita: dein *Mekeleburgiensis* ducatus pars, in eadem *Plavæ* & *Muntii* lacus ripâ protensa. Ceterò *Avionum* quoque vocabulum esse vitiatum, jam ante me alii adnotarunt ex genethliaco Maximiani Augusti, à Mamertino conscripto; ubi hæc leguntur verba: *Hic gens Cavionum Erulorumque deleta, Transrhenana victoria, & domitis oppressa Francis bella piratica Diocletianum votorum compotem reddiderunt*. Idem Mamertinus, in panegyrico, eidem imperatori dicto, eandem gentem

gentem adpellat *Chaibones*. Neque solum, inquit, *Burgundiones*, & *Alemanni*; sed etiam *Chaibones*, *Erulique*, viribus primi barbarorum, locis ultimi. & mox: *Chaibones* tamen *Erulosque* non dignatus pari æstu pendere. & iterum: *Cuncti Chaibones*, *Erulique cuncti*. *Erulos* *Vistula* ostium occidentale adcoluisse, infra suo loco ostendetur.

Ultimi *Svevorum*, atque infimi ad *Albim* fuere *ANGLI*; gens ad hæc usque tempora in posteritate clarissima. quorum terminus à meridie, dictus amnis *Plava*, & *Albis* ad confluentem usque *Billii*. ab occasu æstivo, quæ contermini fuere *Saxonibus*, *Billius*, & huic averfus *Chalusus*. à septentrionibus mare *Svevicum*, sinus *Codanus*. ab ortu finus *Vissomariensis*; inde lacus & flumen, quod apud opidum *Nüestat* in *Plavam* evolvitur. Continentur hodiè his finibus, *Luneburgiensis* ducatus dimidia pars, dextræ *Albis* ripæ adfixa; & *Mekelburgiensis* ducatus pars occidentalis. De *Anglis* ita *Ptolemæus*: τῶν δὲ ἐν τῆς ἑσπερίας ἐπιπέδαυ, μέγιστος μὲν ἐστὶν, τὸ πρὸ τῶν Σαξόνων τῶν Ἀγγέλων. οἱ εἰσὶν ἀνατολικώτεροι τῶν Λαυφωβάρδων, ἀνατένοντες πρὸς τὰς ἀρκτῆρας, μέχρι τῶν μέσων τῆς Ἀλβίου ποταμῆος· καὶ τῶν Σαξόνων τῶν Σεμνονῶν. οἱ πάντες διήκουσι πρὸς τὴν ἀνατολήν, μέχρι τῆς Σαξόνων ποταμῆος. id est: *Populorum introrsus mediterranea colentium maximi sunt isti: Svevi Angli, orientaliore quam Langobardi, verguntque versus septentriones, usque ad medium Albis; dein Svevi Semnonnes, qui trans Albim incolunt, ab dicta amnis parte versus orientem, ad Svevum usque flumen. Langobardos quum comperisset cis Albim, ut antè dictum, quondam coluisse; infra autem illos, versus septentriones, Anglos: hos quoque cis Albim esse putavit:*
dein falsò *Semnonibus* fecit conterminos. Id igitur unum verum, quòd septentrionaliores *Langobardis* fecit.

Nomen eorum parum rectè apud eundem scribi censéo per *E I* in secundâ syllabâ; siquidem hæc debet esse brevis. *Germanicè* *thi ANGELEN*. unde etiam *Tacito* scribitur dissyllabon *ANGLI*. Rectius apud *Procopium*, belli *Gothici* lib. *IV*, ἄγγιλοι. Exstat hodièque vocabulum eorum integrum in *Cimbricâ* peninsulâ, inter celebria duo opida *Sleswyk* & *Flensborg*, in eâ regione, quæ vulgo vocatur *Angelen*, & contractè *Anglen*. quo post *Taciti* ævum, sive sponte antiquis sedibus cedentes, sive ab finitimis pulsî, transmigrarunt. *Beda*, in historiâ *Anglorum*, lib. *I*, cap. *XV*: *Angli de illâ patriâ, quæ Angulus dicitur, & ab eo tempore usque manere deserta inter provincias Iutarum & Saxonum perhibetur.*
Ethelwerdus Saxo: *Anglia vetus sita est inter Saxones, & Giotos, habens opidum capitale, quod sermone Saxonico Sleswyk, secundum verò Danos Haithby. Quum Saxonibus antea ab ortu brumali trans Chalusum fuerint finitimi; credo horum permisso, vel etiam ope, regionem proximè ultra Saxones sitam eos occupasse. unde perpetua iis cum Saxonibus societas, vel sub fide eorum clientela. quâ occasione postmodò etiam unâ cum illis ad Rheni ostia, atque hinc in Britanniam transgressi. ubi tandem inclytum illud, & per omnem terræ orbem celeberrimum regnum condiderunt, cujus nomen in hanc usque diem claret: quamquàm omnes nunc *Britanniæ* insulæ (exceptâ ultimâ *Thule*) sub unius regis imperium redactæ. Pars autem *Saxonum* habebantur, quia unâ cum illis, gente multo majori, profecti: tum, quia illorum, ut antè dixi, clientes: unde posterioribus scriptoribus ex duarum nationum nominibus unum vocabulum compositum est, quo utrique junctim dicerentur *ANGLOSAXONES*.*

Ceterum *Ptolemæus* opidum in Germaniâ habet, inter *Chalusum* *Svevumque* amneis, *Λαυφωβούριον*, *Laciburgium*. id ego hodiè ex terrarum tractu ac nominis magnâ similitudine conjecerim esse *Lauenburg* opidum ad *Albim*, ducatus titulo insignitum. Ac potuit equidem apud *Ptolemæum* scriptum fuisse *Λαυφωβούριον*, *LAVIBURGIUM*.

Est apud eundem *Ptolemæum* locus *τρηάα*, *TREVA* dictus. quem ego à *Travâ* flumine (*Chalusus* est *Ptolemæo*) nomen habuisse puto; esseque nunc urbem *Lubeck*. Atque hujus sanè clarissima totius septentrionis est fama apud inferioris sæculi scriptores.

Sunt præterea apud eundem *Ptolemæum* duo loca, quorum utrique nomen *Μαριονίς* quarum primam *Hamoburgium* interpretor: ἡ ἑτέρα, id est, alteram, *Vissomariam*.

Hactenus igitur de *Anglis*. sequuntur apud *Tacitum* post *Anglos*. *VARINII WEBERINI* in antiquis legibus dicti, & *Procopio*, rer. *Gothicar.* *II*, & *IV*, *Ὀυαρνιοι*, *VARNI*. *Aethicus* cosmographus vitiosos *Varros* habet pro *Varnis*. quorum nomen apud *Plinium* quoque, lib. *IV*, cap. *XIV*, reperio. quamquàm in quibusdam exemplaribus legantur *Varinni*, & in pluribus *Varinne*. quæ variatio non obstat quòd minùs iidem cum *Taciti* *Varinis* credantur. *Ptolemæus* hoc tractu refert *Virinos*, hoc modo: *Μετὰ τὴν Σαξόνων ποταμῆος τὴν Καλῶν ποταμῆος, μέχρι τῆς Σαξόνων ποταμῆος, τὰ ποδλυοί. Πρὸς τὸν Σαξόνων, ἀπὸ τῆς Ἀλβίου ποταμῆος ἀπὸ τῆς Σαξόνων, καὶ τῶν Σαξόνων, τὰ τανίκαροι καὶ οὐβίνοι.* Et postea: *Μετὰ τὸν Σαξόνων, καὶ τῶν Σαξόνων, τὰ τανίκαροι καὶ οὐβίνοι.*

Inter Saxones ac Svevos Teutonoari, ac Viruni. Svevos heic intelligit Semnonas, Viruni nulli alii sunt, quàm Varini Taciti; quod mox clariùs patebit. Terminum igitur iis statuo, ab occasu, quem antea Anglis ab ortu: à meridie Plavam flumen, & lacum Munitium, & ab hujus exitu in amnem, lineam ad lacum usque Tullium: ab ortu amnem Tullium, & à confluyente ejus in Penium, lineam ad fontem Baritii; hinc verò ipsum Baritium ad mare usque. ab septemtrionibus est mare, ab opido Baart ad sinum usque Vissomariensem.

Includitur his finibus nunc Mekelburgiensis ducatus pars, quà opida Rostock & Güstrow: item Pomeraniæ exigua portio, inter duos amneis Reconitium, ac Baritium. Procopius dicto lib. 11; de Herulorum legatis ab Istro Scandinaviam petentibus: Ἐρημον δὲ χώραν Ἀρκαίης ἐσθῆδος πολλῶν, ἐς ἔσθ' οὐάριος καλυμμένος ἐχώρησεν· μεθ' ἧς δὲ καὶ Δαυαῖν τὰ ἔσθ' ἀπέδραμον. ἐσθῆδος ἧ ἐς ὠκεανὸν ἀφ' ἑσθῆδος ἐκαστὸν οἶσιν. id est: Desertamque hinc regionem transeuntes multam, ad Varnos pervenerunt. inde Danorum nationes percurrerunt. hinc verò ad oceanum progressi navigarunt. Eandem heic Procopium intelligere Varnorum regionem, quàm ego supra designavi, satis clarè patet. Ceterum ex ejusdem Procopii lib. IV disco, ad Rheni ostia unà cum Anglis quondam fuisse profectos.

Veterum VARINORUM nomen heic etiam nunc manet, in flumine VVarne, quod Rostochium adluit; item in opido VVaren, Munitio lacui adposito; quod haud dubiè apud Ptolemæum est τὸ τῶν οὐρίων οὐρίων, Virunorum Virunum. quod rectiùs, ex hodiernâ simul adpellatione, & veteri Varinorum nomine, dixeris VARINUM, & VARNUM.

Porrò post Varinos sequuntur, ex ordine auctoris nostri EUDOSSES. quos item in litore colloco. Limes ab occasu idem, qui Varinis ab ortu: à meridie Penius fluvius: ab ortu æstivo ac septemtrione, mare Svevicum. Pomeranorum nunc pars iisdem finibus opida incolit; Baart, Seralefond, Gripeswalde, VVolgast, Gütschkow, Anklam, Träpton, Damyn. Adde ex ipso mari insulam VVsedom; ad quam ostium est Svevi, vulgò nunc Swine dictum.

Junguntur Eudosisbus proximi SVARDONES: quos apud Ptolemæum mendosè legi crediderim σαρδωνες pro Σαρδωνες. Hos Svevo flumine, mari Svevico, Eudofum, Varinorum, Cavionumque confiniis cingo. à meridie lineam ab Havelæ & amnis, qui ex lacu Munitio delabitur, confluentibus, ad Svevum flumen, paullo supra opidum Stettin duco. Continetur nunc hoc terrarum tractu, Pomeraniæ pars, quà opida Stettin, Pasewalk, VVermünde, & VVsedom. Mekelburgiensis etiam ducatus portio, inter Tullium lacum & flumen Havelam sita.

Postremi sunt in dictis VII nationibus NUTHONES. quibus reliquus ager dari potest inter Svardones, Deuringos, Langobardos, ac Svevum sive Viadrum flumen. Complectitur is nunc partem Brandeburgiensis Marchiæ, quà opida, Prentzlow, Templin, Nye Angermünd: Mekelburgiensis etiam ducatus portio, quà vicus Förstensee: item Pomeraniæ portio, quà pagus Caritz.

Hi igitur sunt fines VII illarum nationum, quæ unum corpus in commune inter se conficiebant. Iisdem finibus insula in mari Svevico objecta est RUGIA, vulgò Rügen dicta. quam esse auctoris nostri insulam oceanii, in cuius sacro nemore omnes simul prædicti populi festos dies sacraque Herthæ deæ peragebant, situs indicat. Et est hodieque in eâ insula parte, quæ incolis vocatur Ismünd, ad promontorium, cui vulgare vocabulum de Stubbenkammer, silva densissima, incolis dicta de Stubbenitz; inque eâ profundissimus atrâ aquâ lacus: qui licet piscibus mirum in modum scateat; opinio tamen tenet, retia eum ac scaphas non ferre. Quin imò, quum superioribus annis audaculi quidam pisces scapham intulissent; postero die redeuntes, uti lacum retibus tentarent, scapham non invenerunt. quod quum attoniti admirarentur, & quoquo versum circumspicerent; mox unus illorum animadvertit scapham procerissimæ fago impositam. quumque suo more ac lingvâ exclamasset; Quis omnium diabolorum lintrem arbori imposuit? è pro-pinquo vox, nemine conspecto, audita est; Non omnes id fecere diaboli; sed solus ego, cum fratre meo Nicolao. Ita scilicet etiam nunc malignus ille spiritus, in loco antiquissimâ idololatriâ contaminato, hominibus illudere non desinit; haud dubiè dolens, priscum sibi cultum venerationemque adempta. At in aliis quoque terrarum orbis partibus eidem deæ, ad altissimos lacus eadem peracta fuisse sacra, supra, lib. I, cap. XXVII, docui.

Ceterum tanta dicti nemoris lacusque fuit celebritas, tantaque religio, ut etiam postea Sarmatæ, (sive si Slavi sint) quum, expulsis Germanis, omne hoc litus, ad Cimbrorum usque peninsulam, simulque prædictam insulam occupassent, pari locum superstitione venerati

venerati sint. de quâ re sic Helmoldus lib. I, cap. VI: *Peragratis multis Slavorum provinciis, pervenerunt ad eos qui dicuntur Rani, sive Rugiani, & habitant in corde maris. Ibi fomes est errorum, & sedes idololatriæ. Prædicantes itaque verbum Dei cum omni fiducia; omnem illam insulam lucrati sunt. ubi etiam oratorium fundaverunt, in honorem domini ac salvatoris nostri Iesu Christi, & in commemorationem sancti Viti, qui est patronus Corveje. postquam autem, permittente Deo, mutatis rebus, Rani à fide defecerunt; statim, pulsus sacerdotibus atque Christianicis, religionem verterunt in superstitionem. nam sanctum Vitum, quem nos martyrem ac servum Christi constemur, ipsi pro Deo venerantur, creaturam anteponebant creatori. Non est aliqua barbaries sub cælo, quæ Christianos ac sacerdotes magis exhorreat. solo nomine sancti Viti gloriantur: cui etiam templum ac simulacrum amplissimo cultu dedicaverunt; illi primatum deitatis specialiter attribuentes. De omnibus quoque provinciis Slavorum illic responsa petuntur; & sacrificiorum exhibentur annua solutiones. Sed nec mercatoribus, qui forte ad illas sedes appulerint, patet ulla facultas vendendi, vel emendi, nisi prius de mercibus suis deo ipsorum preciosa quaque libaverint: & tunc demum mercimonia foro publicantur. Et eodem lib., cap. XXXVII: *Quodam tempore, quum Henricus resideret in urbe Lubeke; ecce improvisus supervenit exercitus Rugianorum, sive Ranorum. subvectique per alveum Trabena, urbem navibus circumdederunt. Sunt autem Rani, qui ab aliis Rumi appellantur; populi crudeles, habitantes in corde maris, idololatriæ supra modum dediti, primatum præferentes in omni Slavorum natione; habentes regem, & fanum celeberrimum. unde etiam propter specialem fani illius cultum, primum venerationis locum obtinent: & quum multis jugum imponant, ipsi nullius jugum patiuntur; eò quòd inaccessibiles sint, propter difficultatem locorum. Gentes, quas armis subegerint, fano suo censuales faciunt. Victores aurum & argentum in ararium dei sui conferunt; cetera inter se partiuntur. Item cap. LIII: *Inter multiformia Slavorum numina, præpollet Zwante Vith (Polonicè nunc Sniety VII, id est, sanctus Vitus) deus terra Rugianorum; utpote efficacior in responsis: cujus intuitu ceteros quasi semideos aestimabant. unde etiam in peculium honoris annuatim hominem Christianicam, quem fors acceptaverit, eidem litare consueverunt. Quin & de omnibus Slavorum provinciis statuas sacrificiorum impensas illo transmittabant. Mirâ autem reverentiâ circa fani diligentiam affecti sunt. nam neq; iuramentis facile indulgent, neque ambitum fani vel in hostibus temerari patiuntur. Manent etiam nunc ad prædictum lacum vestigia antiquissimi cujusdam operis; cujus editum ac proceris arboribus asperum vallum hodiè incolæ regionis vocant de Borch wall, id est, burgii sive castelli vallum.***

Atque hæc tenus SVEVORUM pars inter Albim Svevumque sive Viadrum flumina, & mare Svevicum explicata est. De iis, qui trans Viadrum incolere Svevi, posteriùs auctor noster acturus est. nunc ab Albi ad Danubii ripam stylum conversurus, sic sermonem de istis ad Albim claudit: *Et hæc quidem pars Svevorum in secretiora Germania porrigitur. id est, in remotiora, ut antè dictum, respectu Hermundurorum, Nariscorum, Marcomannorum, Quadorum, Sveviæ itidem nationum; quæ proximæ erant provinciis Romanis, Rhæticiæ, Norico, ac Pannoniis.*

CAP. XXVIII.

De HERMUNDURIS, & posteriori SVEVIA.

DANUBII ripam descripturus, sic exorditur auctor in eodem libro de Germania: *Propior (ut, quo modo paullo antè Rhenum, sic nunc Danubium sequar) HERMUNDURORUM civitas: fida Romanis; eoque solis Germanorum, non in ripâ commercium, sed penitus, atque in splendidissimâ Rhæticiæ provinciæ coloniâ. passim sine custode transeunt; & cum ceteris gentibus arma modo castraque nostra ostendamus, his domos villasque patefecimus, non concupiscentibus. Magna sanè fuit Hermundurorum civitas, à Salæ confluente ad Danubium usque in longum porrecta. Verùm hæc amplitudo agrorum ab Harudum demum in Bojohæmum migratione cepit. nam antè Mæno tenus porrigebantur Hermunduri; primò Helvetiis, ut supra ostensum, dein Harudibus Mænum inter Danubiumque incolentibus. Ceterùm Strabo, inter alia, id etiam imperitè fecit, quòd partem Hermundurorum trans Albim collocavit. quidpe eadem tempestate Paterculus, qui ipse, sub Tiberio duce, hisce in oris militans, coràm loca inspexit, sic scriptum reliquit: *Albis Semnonum Hermundurorumque fines præterfluit. Fines igitur horum cis Albim, quos post Harudum migrationem habuere, indicentur. Cheruscis, ad dictum Salæ confluentem, fuisse finitimos; Chartis etiam, citra Salam colentibus; jam antè patuit, quum de his populis ageretur. Ab occasu igitur inter Hermunduros atque Chattos**